

NAMN ATT MINNAS

TORSTEN NILSSON

I den alltmer ihållande ryktesbildning om den regeringsrekonstruktion, som statsminister Erlander väntas företa någon gång under innevarande år, men väl senast i början av hösten, tycks man kunna urskilja två fasta punkter. Den ena är att — hur otroligt det än kan låta — hr Undén verkligen kommer att gå (och att det är hög tid visas bäst av hans horribla förslag till uttalande i kärnvapenfrågan, varom mera på annan plats i detta häfte). Den andra är att trots alla nya namn, som efterhand dykt upp i diskussionen om tänkbar efterträdare, Torsten Nilsson dock förblir den starkaste kandidaten.

Det är känt att hr Undén själv inte är någon anhängare av Torsten Nilssons kandidatur. I hr Undéns ögon torde nämligen Torsten Nilsson inte vara riktigt pålitlig. Han har visat att han tänker själv, även — oförsynt nog — i ämnen som faller under hr Undéns domvärjo. Torsten Nilsson hör helt säkert inte till dem, som anser att Sverige apriori och utan garantier bör avhända sig möjligheten till taktisk atombeväpning. Inte heller finns det anledning att tro att han hör till neutralismens och isolationismens dogmatiker. Hr Undéns man är han följaktligen inte. Hr Undéns man är i själva verket en kvinna, nämligen statsrådet Ulla Lindström, sedan länge ett knappast förskönat eko av den gamle excellensens andes knarriga stämma i världen.

Det finns emellertid, glädjande nog,

gränser för vad en regeringschef kan smälta och tanken på Ulla Lindström som Sveriges utrikesminister är för mycket även för hr Erlanders robusta andliga digestion. Stödd på en enligt uppgift överväldigande majoritet av sina regeringskolleger skall han kategoriskt ha avböjt fru Lindströms kandidatur. Hr Undén har emellertid en reserv för Ulla Lindström. Det är Gunnar Sträng. I fråga om trångsynt isolationism och neutralism kan han mäta sig med fru Lindström och har dessutom fördelen att vara totalt obevandrad på det internationella fältet, varför man kan räkna med att han inte lätteligen skall låta sig lockas till några utrikiska äventyrligheter.

Även om för en borgerlig opinion hr Strängs kandidatur till utrikesministerposten måste förefalla grotesk, ter den sig ingalunda så för socialdemokratins djupa led. Där har man nu under en följd av år hört honom använda så många och så obegripliga främmande ord och vändningar i sina budgettal att han säkert anses högt kvalificerad för uppgiften. Skämt åsido är hr Strängs ställning såväl inom partiet som inom regeringen alltför stark för att hans kandidatur utan vidare skall kunna avvisas. Å andra sidan kan den inte gärna förefalla särskilt tilldragande för de ledamöter av regeringen med statsministern i spetsen, som alljämt — till skillnad från hr Undén — har en viss omtanke om vårt internationella anseende.

Det kan knappast råda någon tvekan om att hr Erlanders kandidat till utrikesministerposten är Torsten Nilsson vars meritlista är sådan att han inte gärna kan förbigås — vare sig det nu är detta eller något annat skäl som varit utslagsgivande för statsministerns bedömning.

Men vill Torsten Nilsson själv, partiets permanente statsministerkandidat nöja sig med den om ock ärofulla reträttposten som utrikesminister? Svaret torde vara ja. Sedan i början på 1940-talet, då P. Alb. Hansson utpekade den dåvarande partisekreteraren som sin blivande efterträdare, har Torsten Nilsson betraktats som partiets kronprins. Men i politiken kan man inte vara kronprins hur länge som helst, och Torsten Nilsson är politisk realist. Han insåg att när efter 1960 års segerval Tage Erlander med förstärkt och nu obestridd auktoritet beslöt fortsätta som regeringschef hade hans egen sista chans att bli statsminister gått honom ur händerna. Vad kan då vara naturligare än att han vill kröna sin politiska bana med i varje fall den andra excellensposten, som dock i dagens läge skulle ge honom icke obetydliga möjligheter att göra rättvisa åt sin politiska begåvning?

Torsten Nilssons politiska karriär är alltför välbekant för att här behöva bringas i erinran annat än i sina huvuddrag. Han är arbetarpojke från Skåne, liksom sin beskyddare och förebild P. Alb. Hansson, och började liksom denne tidigt sin politiska verksamhet. Han var först kommunist och försvarsnihilist men uteslöts på grund av högerextremistiska tendenser ur Moskvapartiet och kom via en kort mellanlandning hos höglundarna till den socialdemokratiska ungdomsrörelsen. Efter yrkes- och folkhögskole-

studier bl. a. i Tyskland blev han murare och var samtidigt verksam i Skånedistriktet av Socialdemokratiska ungdomsdistriktet, först som sekreterare och sedan som ordförande. Sina sporrar tjänade han i början på 30-talet, då han dels skrev utrikeskrönikor åt Allan Vougt i Arbetet och dels tillsammans med bl. a. Aron Borelius deltog i kampanjen mot den spirande nazismen på den skånska landsbygden. Det var från en debatt med nazistledaren Birger Furugård det bevingade ord härrör, som ger Torsten Nilssons polemiska frejdighet och slagkraft i ett nötskal: »Någon har sagt: hugg av händerna på Rafael och han förblir samma målare. Jag säger: hugg av huvudet på Furugård och han förblir samma tänkare.»

År 1934 blev han ordförande i ungdomsförbundets riksorganisation och 1940 partisekreterare, i vilken befattning han kvarstod till 1948. Samma år han blev partisekreterare, invaldes han i andra kammaren och när skörderegeringen bildades på sommaren 1945 blev han — som då också avancerat till nyckelposten som ordförande i Stockholms arbetarkommun — kommunikationsminister. Torsten Nilsson hade knappast hunnit bli varm i kläderna som departementschef och komma in i regeringsrutinen förrän P. Alb. Hansson oförmodat gick bort och frågan om efterträdaren brådstört aktualiserades. Sedan problemet om den äldre eller den yngre generationen avgjorts till den yngres förmån stod valet mellan Torsten Nilsson och Tage Erlander. Den f. d. muraren Torsten Nilsson hade en helt annan förankring i partiet än fil. kand. Tage Erlander men den senare hade långt större erfarenhet av regeringsarbetet och det var också denna omständighet, som med Ernst Wigforss' och P. E. Skölds benägna medverkan avgjorde valet till Erlanders förmån.

Utan synbar grämlse fogade sig Torsten Nilsson i utgången och som den utomordentligt lojale partikamrat han är har han i fortsättningen helhjärtat stött Tage Erlander under delvis allt annat än gynnsamma förutsättningar. Som kommunikationsminister satt han utan all entusiasm kvar till år 1951, då han övertog försvarsdepartementet efter Allan Vougt. I jämförelse med Vougt var det givet att han skulle framstå som en lika handlingskraftig som karaktärsfast försvarsminister, och han blev snabbt generalernas älskling. Men han gjorde dem grymt besvikna då han beslöt inställa repetitionsövningarna hösten 1956 och våren 1957, en valfint som inbringade staten 65 miljoner, socialdemokratin oräknat antal röster och Torsten Nilsson militärledningens bittra ovilja. Utan större saknad lämnade han år 1957 försvarsdepartementet för att utan större glädje överta socialdepartementet.

Där har han nu blivit uttråkad under loppet av fem år. Förklaringen är, att han inte är någon departementschefsbevägning. Han är en utpräglad statsministerbevägning, och för denna bevägning har han inte fått något utlopp. Undra på att han leds. Lika litet som sin idol P. Alb. Hansson passar han för departementsrutinen och precis som denne — och många andra bevägade personer — är han lat. Det påstås, säkerligen med all rätt, att han aldrig någonsin gittat sätta sig in i exempelvis pensionsfrågan ordentligt och man förstår honom innerligt väl. Han är utomordentligt receptiv och har mycket lätt att lära men — fortfarande i likhet med P. Alb. Hansson — han är inte intresserad av sakfrågornas detaljer, utan av politik. Det torde råda allmän enighet både inom och utom socialdemokratin att han är regeringspartiets största politiska bevägning i sin generation, hr Erlander icke undantagen. Det är därför något

av en personlig tragedi att han mänskligt att döma aldrig kan få beklåda den post till vilken han borde varit självskriven — statsministerns.

Men han kanske dock i det utrikespolitiskt oerhört viktiga och spännande skede, som nu bryter in, skulle kunna finna en viss kompensation i utrikesministerposten, och det har även en borgerlig meningsmotståndare anledning att unna honom. Inte bara därför att varje förändring (med vissa otänkbara ovan berörda undantag) i innevarande läge måste te sig som en förbättring, utan också därför att mycket talar för att Torsten Nilsson skulle bli en bra utrikesminister. Hans intelligens är obestridlig, han

har — i effektiv kontrast mot postens nuvarande innehavare — fantasi kombinerad med politiskt verklighetsinne och, vilket är nästan lika ovanligt i svensk politik, andlig generositet. Därtill kommer att han är absolut hederlig, har stor personlig charm och alltid har förstått att göra sig ytterst omtyckt av sina medarbetare och underlydande. Det verkar alltså som om han skulle ha vissa förutsättningar att med helhjärtat stöd av en framstående medarbetarstab kunna göra ett gott intryck på utlandet. Och Gud skall veta att det är någonting Sverige har anledning att önska sig av sin näste utrikesminister.

G. U.

all
försäkring i

Städernas

i goda händer

... om det händer